

נשות המהפכה או נשים מהפכניות? | פוסט אורח מאת גילה דנינו-יונה

פורסם ב- מרץ 28, 2011

כתבו כבר עד בלי די על המהפכות והמהומות [בעולם הערבי](#) (בטוניס, מצרים, לוב, תימן, בחריין ומרוקו). גם על נשות המהפכה כבר [כתבו](#) (גם [כאן](#)).

על הנשים במהפכה הדעות חלוקות וקוטביות. החל מהתייחסות אליהן כאל מכינות השלטים והאוכל למפגינים, ועד לכותרות מצביעות עליהן ככה המניע שמאחרי המהפכה. גם בהקשר להשפעת המהפכה על ההטרדות המיניות חלוקות הדעות, החל מדיווחים על ירידה בהיקף ההטרדות המיניות במצרים וכלה בדיווח על התקיפה המינית של לארה לוגן כתבת CBS.

ימים יגידו מה היה מקומן של הנשים במהפכה, והאם הירידה בהטרדות המיניות של נשים היא תוצאה של ירידה בהטרדות או ירידה בדיווח על ההטרדות בלבד.

אבל עוד בטרם תחרוץ ההיסטוריה את משפטה, חורצים צילומי המהפכה בתודעתנו החזותית את משפטם. כיאה לעידן האינטרנטי שבו אנו חיים, הצלמים הפעם לא היו רק קומץ צלמי עיתונות מרחבי העולם המערבי, אלא המון של צלמי סלולרי. כל מי שברשותו טלפון נייד הפך למתעד האוטנטי והאוטומטי של המהפכה. עיון בקטלוג הצילומים חושף תופעה מעניינת, המאחדת את העולם המערבי עם העולם הערבי, את העולם המערך את עצמו כ'נאור' עם העולם הערבי המוערך על ידי המערב כנכשל, כאנטי-דמוקרטי ולכל היותר אוריינט-אקזוטי.

כל הצילומים כולם שותפים להצגה אחידה ומרכזית של הגברים למול הצגה שולית ולא אחידה של נשים. 'גברי המהפכה' הוצגו כמעט באופן בלעדי באופן שמנציח את המודל הגברי הברור. בכל התמונות אפשר לאתר סימנים מובהקים של גבריות, מיליטנטיות ומיליטריזם: אוזנים כלי נשק, לבושים לבושים או בחלקי לבוש צבאי.

זווית הצילום של מרבית הצילומים היא מלמטה כלפי מעלה, באופן שמעצים את האובייקט המצולם ומעניק לו פרספקטיבה של גובה. כל התמונות כאילו הוקפאו לרגע בזמן. הגברים בהן תועדו בשיאה של עשייה – הם נוסעים, יורים וצועדים. אקטיביים באופן כללי. ההצגה הזו של אקטיביות נתפסת בד"כ בצורה חיובית אצל הצופים, וכך מתקבע ומונצח מעמדם של גברי המהפכה באופן שתואם את הציפיות המוקדמות שלנו מהם. אחים. לוחמים.

אבל בעוד שהגברים במהפכה הזו התאימו לכל טייפ קאסט של גבריות אליו היינו מוכנים מראש, אני מניחה שלא יהיה מופרך לטעון שנשות המהפכה היו בצורה מסוימת שבירה של סטריאוטיפ לו ציינו מהן. זה בין היתר מסביר את העיסוק הרב ב'נשות המהפכה', כמשהו ששווה דיון בפני עצמו. דיון שהוצג בתקשורת כנושא נפרד, העומד לצידו של העיסוק במהפכה עצמה וכמשני לו.

הדרך שבה לא מעט מצלמי המהפכה בחרו להתמודד עם השבר הזה בפרדיגמה היא מעניינת, ולדעתי מעידה במובן מסוים על בלבול. הצגת הנשים במהפכה היא מאוד רב גונית.

לכאורה, יש כאן משהו משמח, שכאילו מצליח לשחרר את הנשים מהדימוי הסטריאוטיפי והקבוע שלהן, לטובת מודל מגוון יותר. אבל עיון מדויק יותר מראה שהרבה מאוד מהצילומים, על אף רבגוניות זו, ממקמים בכל זאת את האישה בשולי המהפכה ושבוים בתפיסה מגדרית שגויה.

קטגוריה ראשונה – נשיות מוחלשת

כאן אפשר לראות נשים במנוסה, נשים המבטאות כאב, תדהמה ובהלה בתנועות ידיים ובהבעות פנים. הבחירה בקלוז-אפים מעניקה לרקע של הצילומים חשיבות משנית. ההפרדה שבין האירוע גורם הבהלה – לבהלה עצמה, יש בה כדי להציג את הרגשות שמבטאות הנשים המצולמות כמנותקים מהקשר. ההיסטוריה, לצורך העניין, אינה פונקציה של אירוע מפחיד או מלחיץ, אלא היא משהו שנובע מתוך האישה, בלי קשר למה שמסביבה.

ההבדל בין יכולת העמידה הגברית לזו הנשית בולט בצילום בו נראים גבר ואישה לאחר הפגנה בה פוזר גז מדמיע. הגבר מושיט ממחטה לבנה לאישה ותומך בה. אף ששניהם התנסו בחוויה דומה, ברור שגם גבר רגיל, שאינו לוחם, כמו זה הנראה בתמונה יצליח להתגבר על מה שאישה רגילה לא תעמוד בו.

קטגוריה שנייה – אישה, תמיד אישה...

בצילומים אחרים אפשר לראות אישוש של תפיסות סטריאוטיפיות ביחס לנשים: התקשנות, בצד התעסקות בפרטים וחוסר היכולת להתמקד בעיקר. האישה בורוד משוחחכת בטלפון, משועשעת, שעה שמסביבה נראים גברים מודאגים המביטים לכל עבר. הבחירה להקפיד דווקא את הרגע הזה, להעלות אותו כתמונה רלוונטית, מציגה את האישה כאילו אינה קוראת את המצב לאשורו. מסביב מהפכה אידיאולוגית ערכית, והיא מפטפת בטלפון. בצילום אחר, שלוש נשים, עם הגב אל המצלמה. שלוש חסרות זהות ופנים, בכיסוי ראש וכפפות לבנות, מנקות, בתנועה אחידה וכאילו מאומנת כתובות גרפיטי מהקיר. גם כאן, המודל הנשי הוא שולי, מצוי בצידה של המהפכה, כמו מספק הצדקה להימצאותן של הנשים בספירה הציבורית והסבר על תפקידן בה.

קטגוריה שלישית – ותודה לגברים שלנו...

דרך הצגה נוספת של נשים במהפכה היא בתמונות הללו, של נשיקות והכרת תודה לחיילים ולגברים. מרבית הנשים כאן הן בכיסוי ראש, שעומד בדיסוננס מסוים לפעולת הנשיקה שיש בה מן האינטימיות. ואולם, המגע עם הגבר הזר הופך ללגיטימי כשהוא נועד להאדיר את פועלו של הלוחם והמהפכן. הלגיטימציה לנהוג כך ניתנת לנשים לזמן שאול כדי לשרת מטרה גברית. גם כאן, הנשים מאופיינות בשוליות לעיקרי הדברים עצמם. הגברים עושים הפסקה קצרצרה בעיסוקים האמיתיים, על מנת להתפנות לצורך הנשי בהוקרת תודה. חלקם מהיכיים בהבנה, חלקם נותרים אדישים לנוכח המחוזה, ואולם הפער שבין האיפוק והשליטה ברגשות המאפיין את הגברים לבין פרץ הרגשות הבלתי נשלט הנשי נותר ברור לצופה.

קטגוריה רביעית – התומכות בקדאפי מחוץ לקונצנזוס

נשים 'אחרות' המוצגות בצילומים הן צילומיהן של 'תומכות קדאפי'. בעוד שמנעד התכונות שאפיין את הנשים ה'טובות' שראינו קודם נע בין חמלה, פחד, התרגשות והכרת תודה, כאן אנחנו רואים בעיקר כעס ושנאה. הנשים האלו הן תקיפות, מבטן עז, הן נראות כשואגות בזעם ועוצמה.

רבות מהן נושאות נשק, באגרופים קמוצים. הנשים הללו מעוררות בראש ובראשונה פחד. אפשר לראות הקבלה מסוימת בין היציאה מהקונצנזוס של המהפכה, לבין היציאה מהקונצנזוס לגבי הדימוי הנשי המקובל. הדימוי שהן מוצגות בו הוא גברי במקצת, שכמו מפקיע מהן נשיות שהייתה מתקבלת על הדעת.

במילים אחרות, את הבלבול שחוו צלמי המהפכה השונים מההתגייסות הנשית למהפכה, הם הצליחו להרגיע על ידי הכנסתן של הנשים, על אף הסיטואציה השונה מהמקובל אולי, לתוך עולם דימויים מוגדר וקבוע, שמאפשר להישאר עם הפרדיגמה הנשית המקובלת טרם המהפכה.

לכאורה, אפשר לטעון נגדי – התמונות הללו צילמו רגעים אמיתיים, אין כאן ציור, ואין כאן יצירה קולנועית, אלא תיעוד של המציאות כהויתה. אבל אני מאמינה שגם תמונה היא למעשה אוסף של בחירות. לאיזה פריים לכוון את המצלמה, באיזה רגע בדיוק לצלם, מאיזו זווית וכו'. אוסף הבחירות הללו, מוכרע לדעתי כמעט תמיד מהדרך הרגילה שנוהג לתפוס בה נשים, מהרצון לא לייצר מודלים נשיים החותרים תחת כל הנחה פטריארכאלית שלהם התרגלנו, ואותה רוצים לא מעט מהצלמים לשמר גם אחרי המהפכה.

ורגע לפני הסוף, בין שלל התמונות שתיעדו את המהפכה, אפשר היה בכל זאת למצוא כמה תמונות המציגות מודל נשי שמאתגר תפיסות מקובלות. אלו לא תמונות מייצגות, אך בולטת בהן עוצמה נשית מעוררת השראה.

הצילומים נאספו באמצעות חיפוש פשוט בגוגל ונלקחו מאתרים שונים ובהם:

<http://www.ynet.co.il/articles/0.7340.L-4040665.00.html>

<http://allies.org/.../נואל-אל-סעדאוי>

<http://business.il.msn.com/article.aspx?cp-documentid=156276516>

www.iba.org.il/bet/?type=1&entity=714874

www.iba.org.il/bet/?type=1&entity=714874

0 ציין 0 שתפי

★ אהבתי

להיות הראשון שאוהב את זה.

קשור

Cleanin' Out My Closet | פוסט אורח מאת הגר

שיף

ב- "כללי"

על אונס, שיטת השקשוקה, ותחנת משטרת חיפה

ב- "כללי"

זכרונות מהזונות העצובות שלי (או: עוד פוסט על זנות)

ב- "כללי"

אודות ראומה

בלוג עם תודעה

[הצגת הרשומות של ראומה](#)

פוסט זה פורסם בקטגוריה כללי, עם התגים יצוג בתקשורת, מהפכות בעולם הערבי, נשות המהפכה, פמיניזם. אפשר להגיע ישירות לפוסט זה עם קישור ישיר.

8 תגובות על נשות המהפכה או נשים מהפכניות? | פוסט אורח מאת גילה דנינו-יונה

עופר הגיב:

מרץ 28, 2011 בשעה 5:51 pm

מעניין מאוד – תודה!

להגיב

לילי הגיב:

מרץ 28, 2011 בשעה 7:26 pm

פוסט מרתק! תודה

למדתי המון

[להגיב](#)**מירב הגיב:**

מרץ 29, 2011 בשעה 1:38 am

פוסט מצוין. מפיצה

[להגיב](#)**רינה בן צבי הגיב:**

מרץ 29, 2011 בשעה 9:12 am

חזק ומדויק

[להגיב](#)**tova הגיב:**

מרץ 29, 2011 בשעה 2:13 pm

מרתק, עמוק ומעורר חשיבה,

[להגיב](#)**שליו שמעוני הגיב:**

אפריל 1, 2011 בשעה 4:52 pm

מאמר יפה. אין ספק שהצילום משקף את האופן שבו הצלם תופס את המציאות ומפרש אותה. ויחד עם זאת יש כאן פרדוקס כי האישה מוצאת את עצמה בתוך עולם של גברים מלא במלחמות אגו ותחרות על שליטה והיא צריכה להשתלב בו למרות שזה לא הטבע שלה. [נשיות](#) שואפת תמיד להגיע להרמוניה מוכנה לוותר העיקר שלא נגיע למלחמה... ועכשיו היא נאלצת להשתתף בתוך פוליטיקה וצבא גבריים לחלוטין ולהשמיע את קולה והשאלה החשובה היא איך לעשות את זה בצורה הטובה ביותר?

[להגיב](#)פינגבאק: [There are already Palestinian Gandhis – THEY ARE WOMEN](#)פינגבאק: [There are already Palestinian Gandhis – they're women | North Texas BDS](#)

בלוג בווידפריסקום.